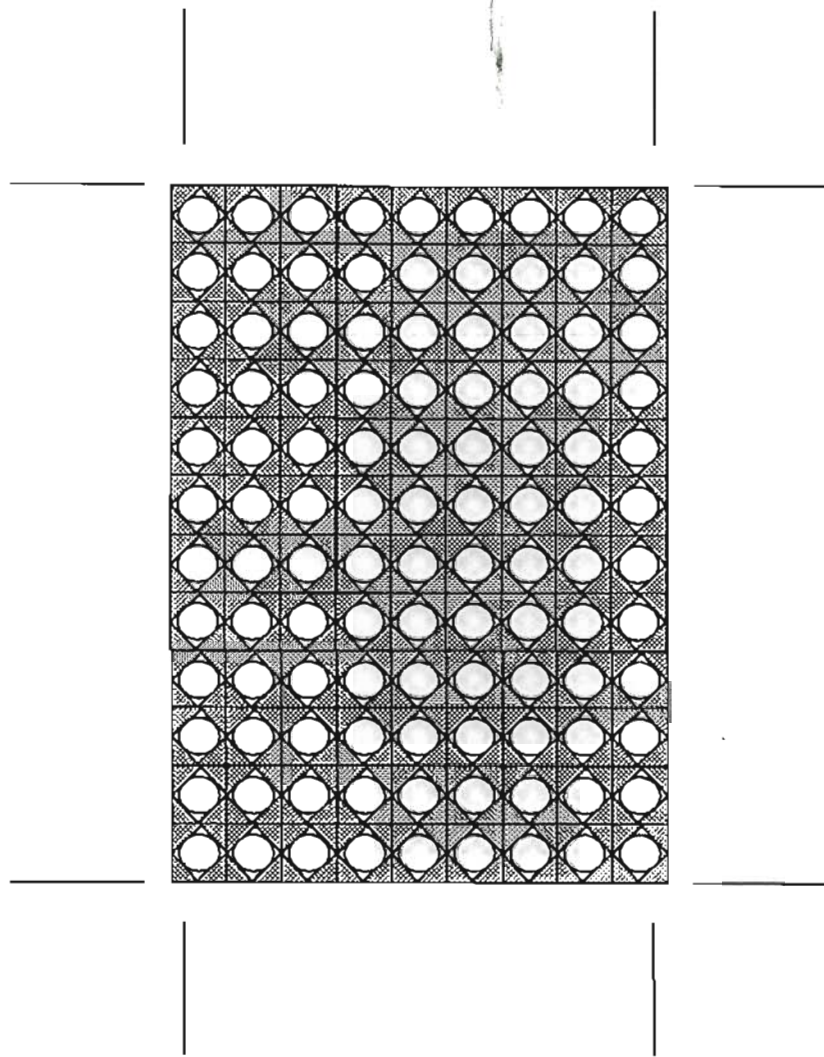
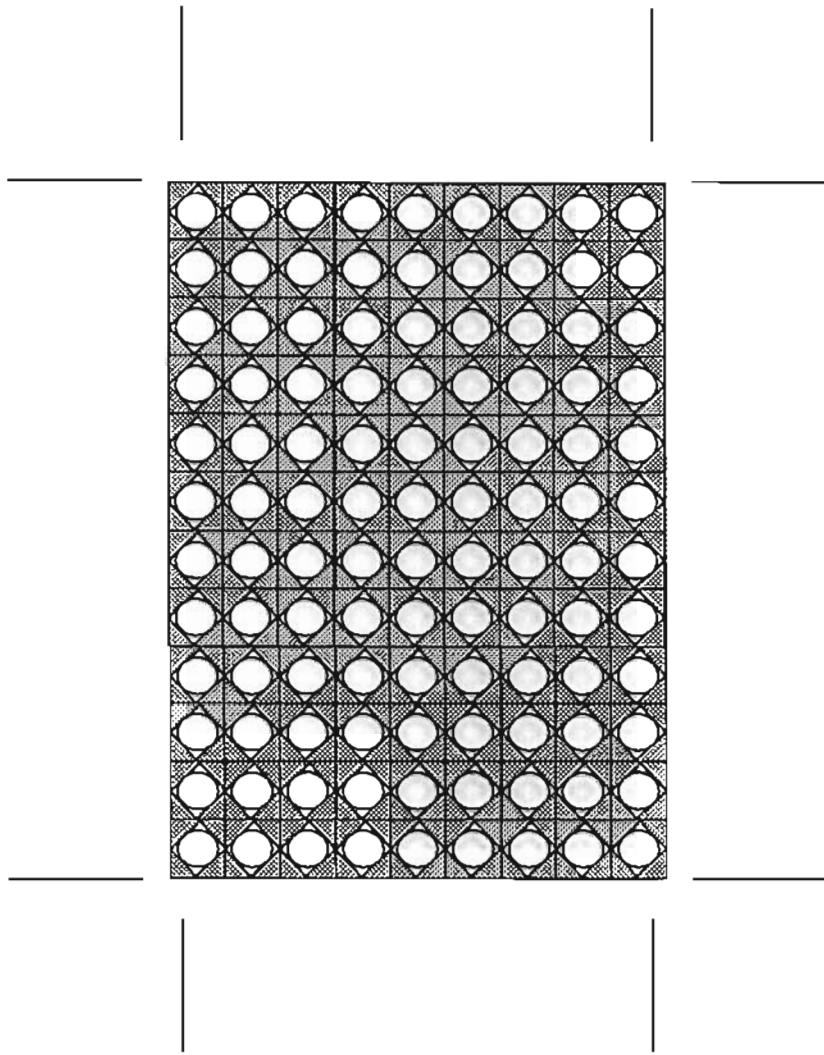

gebarentaal
kwartet

gebarentaal
kwartet

HET GEBARENTAALKWARTET

Het gebarentaalkwartet is bedoeld voor mensen die de Nederlandse Gebarentaal (enigszins) beheersen.

Doel is:

- voor horende mensen: het op speelse wijze oefenen van enkele grammaticale aspecten van de Nederlandse Gebarentaal,
- voor dove mensen: het zich op speelse wijze bewust worden van enkele grammaticale aspecten van de Nederlandse Gebarentaal.

Het spel bestaat uit 40 x 4 kaarten.

De onderwerpen zijn:

variante werkwoorden	6
geen 1 op 1 relatie	4
classifiers	6
incorporatie van getal	2
incorporatie van kwaliteit	4
vragen	1
ontkenningen	1
vragen en ontkenningen	2
tijdlijnen	2
non-manuele componenten	6
lokalisatie	6
	<hr/>
	40

DE
SPELREGELS

Een kwartet spel bestaat meestal uit tien kwartetten, dus uit $10 \times 4 = 40$ kaarten.

Het Gebarentaalkwartet bestaat uit veertig kwartetten, dus uit $40 \times 4 = 160$ kaarten.

Uit deze veertig kwartetten kun je steeds een verschillend tiental samenstellen. Bijvoorbeeld:

classifiers	6
lokalisatie	4
	<hr/>
	10

geen 1 op 1 relatie	4
classifiers	4
tijdslijnen	2
	<hr/>
	10

- Kies tien kwartetten.
- Schud de kaarten goed door elkaar.
- Deel de kaarten een voor een rond tot deze op zijn.
- De speler naast jou begint.
- Het spel wordt gespeeld zonder stem. Er mag niet gepraat worden.
- Het gebruik van vingerspelling is niet toegestaan.
- Om de aandacht te trekken van iemand, wapper je met je hand.
- Iemand vraagt aan een ander bijvoorbeeld: 'lokalisatie 1, Groningen en Limburg'. Als de ander die kaart heeft, geeft hij deze aan de vrager. De vrager mag doorgaan. Als de ander de kaart niet heeft, mag hij of zij doorgaan met vragen.
- Het spel is afgelopen als alle kwartetten compleet zijn.
- Wie de meeste kwartetten bezit, heeft gewonnen.

VARIANTE WERKWOORDEN

De Nederlandse Gebarentaal kent twee groepen werkwoorden:

- invariante werkwoorden:
deze worden niet vervoegd,
- variante werkwoorden:
deze worden vervoegd. Dat betekent dat het werkwoord verandert van vorm, plaats, richting en/of oriëntatie, afhankelijk van het gebruik in de zin.

Variante werkwoorden vallen uiteen in vier groepen:

- directionele werkwoorden:
de richting van de beweging van het gebaar verandert,
- locatieve werkwoorden:
de plaats van het gebaar verandert
- oriëntationeel-locatieve werkwoorden: de richting van palm en vingers en de plaats van het gebaar verandert,

- oriëntationeel-directionele werk-
woorden:

de richting van palm en vingers en de
richting van de beweging van het
gebaar verandert.

Voorbeelden van variante werk-
woorden zijn: geven, vinden, roepen
en bezoeken.

'Geven' is een voorbeeld van een
directioneel werkwoord. De richting
van 'geven' is in de zin 'ik geef aan jou'
anders dan in de zin 'jij geeft aan mij'.

'Vinden' is een voorbeeld van een
locatief werkwoord. De plaats van het
gebaar verandert, afhankelijk van
waar iets gevonden wordt. De plaats
van 'vinden' in de zin 'ik vind hier een
kwartje' is anders dan in 'ik vind daar
een kwartje'.

'Roepen' is een voorbeeld van een
oriëntationeel-locatief werkwoord.
Zowel de palm- en vingerrichting als
de plaats verandert. Vergelijk 'ik roep

jou' en 'jij roept mij'.
'Bezoeken' tenslotte is een voorbeeld van een oriëntationeel-directioneel werkwoord. De oriëntatie van palm en vingers verandert en de richting van de beweging. Vergelijk: 'ik bezoek jou' en 'jij bezoekt mij'.

GEEN 1 OP 1 RELATIE

Het is niet zo dat er voor ieder woord een gebaar en voor ieder gebaar een woord bestaat. Soms zijn er voor één woord meerdere gebaren, zoals bijvoorbeeld bij het woord 'uit'. In de volgende zinnen wordt het woord 'uit' op verschillende manieren gebaard:

- Ik ga uit.
- Het is uit tussen ons.
- Ik heb het boek uit.
- Ik doe de lamp uit.

CLASSIFIERS

Classifiers zijn geen gebaren, maar handvormen die bij een gebaar horen. Die handvormen laten zien wat er gebeurt.

Een auto, die parkeert.

Een fiets, die rechtsaf slaat.

Mensen, die in een rij staan.

Water, dat het land overstroomt.

Classifiers hebben vaak een vorm die verwijst naar het voorwerp, dier of persoon, waar de classifier bij hoort.

Voor platte boten (aken, speedboten bijv.), auto's, de metro wordt de B-1 hand gebruikt, met de palm omlaag.

Voor fietsen, trams en hoge boten wordt de B-1 hand gebruikt met de palm opzij.

De 1-hand staat voor mensen, lange dunne voorwerpen (potloden, bomen).

Terwijl de 5-hand veel mensen, veel lange dunne voorwerpen weergeeft. Classifiers kunnen niet los gebruikt worden, omdat ze dan geen betekenis hebben. Classifiers ontleen hun betekenis aan het gebaar dat er aan vooraf gemaakt wordt.

INCORPORATIE VAN GETAL

In de Nederlandse Gebarentaal bestaan, net als in het Nederlands, telwoorden (1, 2, 3, 4, 5, 10, 20, 30, 100, 1000 enz.)

De zin 'ik eet vier appels' druk je uit door vier gebaren te maken, namelijk voor 'ik', 'eten', 'vier' en 'appels'. Soms is het telwoord in het gebaar opgenomen. De zin 'dat kost vier gulden' bestaat uit vier woorden, waarvoor je vier gebaren kunt maken. Voor 'vier gulden' bestaat echter ook één gebaar.

Het werkwoord 'kijken' wordt in de zin 'ik kijk naar jou' gemaakt met een V-hand. Als je wilt uitdrukken dat er 'veel mensen kijken' verandert de V-hand in een 5-hand. Het aantal 'veel' zit in het gebaar kijken.

INCORPORATIE VAN KWALITEIT

In de Nederlandse Gebarentaal bestaan gebaren voor 'erg', 'vreselijk', 'moeilijk', 'gemakkelijk', 'snel', 'langzaam', 'groot' en 'klein'. Soms kan de hoedanigheid van een gebeurtenis, een voorwerp, een gevoel, een beweging enz. ook in het gebaar worden opgenomen. 'Snel lopen' bijvoorbeeld hoeft niet met twee gebaren (namelijk 'snel' en 'lopen') te

worden uitgedrukt. Voor 'snel lopen' bestaat ook één gebaar. Het gebaar voor 'lopen' wordt versneld uitgevoerd.

'Vreselijk kwaad' wordt aangegeven door het gebaar voor 'kwaad' te maken met een grotere intensiteit en er ook 'kwader' bij te kijken.

Een 'grote bal' gebaar je door het gebaar voor 'bal' groter te maken.

ONTKENNINGEN

Bij ontkenningen doet zich het verschijnsel van de simultaneïteit voor.

Simultaneïteit betekent: gelijktijdigheid. Bij gebarentalen betekent het dat verschillende informatie gelijktijdig gegeven wordt.

In het Nederlands zeg je: 'ik ben niet ziek'. In de Nederlandse Gebarentaal kun je 'niet ziek' gebaren door het

gebaar voor 'ziek' te maken en
tegelijktijd nee te schudden.

VRAGEN

Het verschil tussen de zin 'jij bent ziek'
en 'ben jij ziek?' zit in de mimiek.

Bij de vragende zin verandert het
gezicht:

- wenkbrauwen omlaag,
- ogen iets dicht geknepen,
- kin iets omhoog.

TIJDLIJNEN

In de Nederlandse Gebarentaal
bestaan verschillende manieren om de
tijd aan te geven. In de ruimte rond
het lichaam lopen tijdlijnen:

- de achter-voor lijn, bijvoorbeeld in de
gebaren voor 'vroeger' en 'toekomst'

- de boven-beneden tijdlijn, in het gebaar voor 'week' bijvoorbeeld,
- de beneden-boven tijdlijn, zoals in het gebaar voor 'opgroeien'.
- de links-rechts lijn, zoals in de zin 'ik werk van september tot en met mei'.

NON-MANUELE COMPONENTEN

Ieder gebaar is opgebouwd uit vier onderdelen:

- plaats,
- handvorm,
- oriëntatie van palm en vingers,
- beweging.

Een aantal gebaren heeft nog een vijfde onderdeel:

de non-manuele component.

Non = niet

Manueel = met de hand.

Het non-manuele onderdeel is dat deel van het gebaar dat niet met de hand wordt gemaakt, maar met de mond, het gezicht, het hoofd en/of het lichaam.

De mond:

bij het gebaar voor 'broer' zeg je 'broer' of 'broe'. Bij het gebaar voor 'aanwezig' maak je de klank 'sjjj'.

Het gezicht:

bij het gebaar voor 'blij' kijk je blij.
Bij het gebaar voor 'boos' kijk je boos.

Het hoofd:

bij de uitdrukking 'niet ziek' schud je nee. Bij 'arrogant' houd je het hoofd iets achterover.

Het lichaam:

bij 'moe' gaan de schouders naar beneden.

LOKALISATIE

Lokalisatie is het plaatsen van gebaren in de gebarenruimte. Dat is de ruimte vóór het lichaam, vanaf het middel, waarin de gebaren worden gemaakt. In de gebarenruimte kunnen mensen, dieren, dingen, maar ook gedachtengangen worden geplaatst. Er zijn twee soorten lokalisatie:

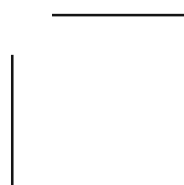
- iconisch = beeldend,
- arbitrair = willekeurig.

Bij iconische lokalisatie wordt de werkelijkheid zo precies mogelijk weergegeven. Je wilt vertellen dat je gisteren op bezoek bent geweest bij je ouders en dat je vader rechts van jou zat, je moeder links en je zuster tegenover je.

Bij arbitraire lokalisatie doet het er niet toe waar je iets of iemand plaatst,

zolang je de eenmaal gekozen plaats
maar consequent blijft gebruiken.

Je wilt bijvoorbeeld vertellen wat je
vindt van Van Gogh en Dali en de
kunstenaars met elkaar vergelijken.
Of je Van Gogh en Dali nu
respectievelijk links en rechts of rechts
en links plaatst, maakt niet uit.

samenstelling
JOHN VAN GELDER
MIEKE JULIEN

grafisch ontwerp
HILDE SALVERDA

AMSTERDAM, JANUARI 1992

©